

Toomas Leppa film puudutas hinge ja südant

„See oli täiesti õudne! Olin pärast mitu tundi nagu puuga pähe saanud.“

Nii ütles üks vaataja, kes nägi 13. juunil, omandireformiseaduse vastuvõtmise aastapäeval esilinastunud dokumentaalteost „Verised majad“ kinos Artis. Saal oli puupüsti täis, kõik ei mahtunud toolidele ära, mõned istusid lausa trepiastmetel. Paljud nutsid. Paljudel oli saalist väljudes pilk klaasistunud. Emotsionaalne hoop oli tugev.

URMI REINDE

Režissöör Toomas Lepp ja tema firma Videomeedia said Tallinna linnalt tellimuse teha film Eestis alates 1991. aastast läbi viidud omandireformist, eriti reformi sellest osast, mis puudutas tagastatud majadesse jäänud tuhandete perekondade saatust. Saatust, mida ei olnud. Sest maju tagastati, inimesi aga ei näinud keegi. Mida nendega peale hakata, seda seadusesse ei kirjutatud.

„Kas ma pean neile rotimürki andma?“ ahastab üks noornaisomanik, kes võttis tagasi maja ja hakkas seal 50 aastat elanud inimesi välja suitsetama.

„Uusküüditamine“, „uusrepresseerimine“, „genotsiid“ – need on sõnad, mida järjest julgemalt kasutatakse toimunu kirjeldamiseks. Film lõõb juba ajatolmuga kattuvasse protsessi taas uusi haavu. Omandireformi mastaapsus ei paistnud ju isiklike tragöödiatagant sageli välja.

Nüüd toob Lepp sisse ka rahvusvahelise tausta. Ta käib kaameraga Saksamaal, Lätis, Poolas, Tšehhis ja USA-s. Ta paneb rääkima erinevaid inimesi, kuid nad kõik jõuavad ühele järeldusele – ebaõiglust oleks olnud võimalik vältida. Seda välditigi igal pool mujal, välja arvatud Eestis. Ainult väike Eesti küüditas kodudest pered koos laste ja vanuritega, paljud surid või lahkusid riigist. Tähtis oli vaid anda tagasi majad, mille nõukogude

võim võttis 1940-ndatel ära tollases vabariigis elanud omanikelt või mida ärapägenud omanikud ise olid saatuse hoolde jätnud. Maksma pandi kolm põlvkonda hiljem sündinud põliseestlased.

Lepp püüab analüüsida, kuidas see kõik toimuda sai. Mis hullus tabas Eesti Riigikogu 1991. aastal, aga eriti hiljem – ORAS-e 44 paranduse läbi? Nagu filmis keegi kannatanu ütleb, oli selle nimeks Ahnus. Alasti ja halastamatu ahnus.

Lepp räägib ühe ja teise väljatõstetuga. Tõsi, enamikule saalisolnuist ei ole see kõik uudis, vaid ammugi teada tõde, isiklikult üle elatud kannatused, valus kibedus oma Eesti riigi suhtes.

Kuid film on uus – ta on tootud üldis-

Foto arhivist

Alates Hitleri kutsel ümberasujate ümberasustamisest deporteeritud poolakate kodudesse ja Nõukogude Liidu sisetungist Poola aladele, kuni selleni, et veel tänase päevani käivad eestlased kohut nendega, kes tahavad sõjas kaotatud varandust nende tänastelt valdajatelt väevõimuga kätte saada.

Allakirjutatud oli uudiseks noor väliseesti daam, kes oli kaitsnud oma doktori- ja kes samuti jõudis samadele järeldustele, millele meie siin juba 1990-ndate alguses: sellist reformi ei saa teha 50 aasta möödudes.

Lepp ei näita nutulaulu headest sundüürnikest ja pahadest omanikest. Film on monumentaalne jäädvustus meie ajast, inimeste väiklusest ja saamahimust, riiklikust saamatusest ja perspektiivi puudumisest. Sest ega keegi ometi arva, et pärast sellist tapatööd omaenda rahva kallal saab see riik siin õnnelikuks või elujõuliseks?

Muidugi on palju materjali, mis kõik filmist mahunappusel välja jäi. Üks ja teine lisab, mida kõike oleks ta veel tahtnud seal näha. Kuid ekraanile jõudis ju kõigest üks tund, Sadu tunde jäi välja, teised teemad jäävad järgmiste tegijate käsitleda.

Loodetavasti jõuab see film subtiitritega varustatult ka kõigi nende maade ekraanidele, kelle esindajad ekraanil sõna võtavad. Arvan, et „Veriste majade“ vaatamine ei teeks paha ka tervele Euroopa Parlamendi koosseisule, kui nad oma Eesti-kiituses üle igasuguse reaalsuse kipuvad minema. Ehk saavad seda korraldada eestlaste endi valitud saadikud seal? Võiks ju midagigi oma riigi heaks teha sealse suure palga eest.

Ja lõpuks üks Delfi kommentaar, millega jääb üle vaid nõustuda.

„Tubli, hr Lepp! Jääbki ainult üks küsimus: miks valitsus ei ole rahastanud näiteks „Tuulepealse maaga“ võrreldavat seriaali omandireformist, mis tappis tuhandeid inimesi, tõeliselt isamaalisi eestlasi? Laar ja Ansip kõhigu papp välja.“

Pildil Toomas Lepp, kelle loomebiograafiasse kuulub nüüd ka esimene dokumentaalne jäädvustus Eesti omandireformi traagilisest poolest.

Loe ka üürnike liidu kuulutust lk 8!

Autorollo-konverents reedel, 21. juunil kell 12.00

hotelli „Euroopa“ konverentsikeskuses

Keskerakonna ja MTÜ Vaba Ajakirjanduse koostöös toimub Autorollo-konverents, kus otsitakse vastust küsimustele, mis viis Autorollo-skandaalini ning mis saab võimuerakonna poliitikute ja äri- maailma pörkumisel tekkinud Eesti suurimast poliitskandaalist edasi.

Konverentsi eestvedaja **Urmo Saareoja** sõnul on eesmärk heita valgust skandaalivarju jäänud asjaoludele ja laiemale rääkida reformierakondlaste „rollotamistest“ poliitikas.

„Pakkusime esinemisvõimalust ka

keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannusele, et ta saaks anda omapoolse nägemuse skandaali käigust ja olemusest,“ ütles Saareoja.

Käsitletakse „rollotamist“ poliitikas

ning analüüsitakse, kas meie demokraatia areng võib seiskuda võimulolijate liigse seotuse tõttu äritegevusega. Samuti vaadeldakse, kuidas on Reformierakond Autorollo-skandaalis kommunikeerinud oma sõnumeid.

Esinejate seas on ettevõtja **Arvo Sarapuu**, majandusteadlane **Jaani Ömblus**, endine Pärnu linnapea **Mart Viisitamm**, endine reformierakondlane **Indrek Lindsalu**, endine politseinik **Henri Sepp**. Moderaator on telereporter **Andres Raid**.

NB! Kuna huvi konverentsi vastu on suur ja kohtade arv on piiratud, tuleks huvilistel eelregistreeruda
* telefonil 6 273 460
* keskerakond@keskerakond.ee hiljemalt neljapäevaks, 20. juuniks.

Juhtkiri

Riigikogust, skandaalidest ja jaanipäevast

LAURI LAASI
Riigikogu liige

20. juuni on päev, mil Riigikogu lõpetab kevadise istungjärgu ning Toompea lossi koridorid jäävad suveks märksa tühjemaks. Tänavune suvi tuleb saadikute jaoks kahtlemata tööne, sest enamik neist kandideerib ka kohalikel valimistel ühes või teises piirkonnas üle Eesti. Suurele suvele ja valimistele lähevad valitsuserakondade saadikud vastu ärevate tunnetega, sest nad on erinevatest skandaalidest kõvasti räsitud ning vaevlevad ülimadala toetuse küüsis.

Probleeme on mõlemal valitsuserakonnal juba pikemat aega.

2011. aasta lõpul algas IRL-il elamislubade müügi skandaal, järgnesid kuritegeliku taustaga tegelaste astumine erakonda ning Peipsi kalurite sundparteistamine IRL-i ridadesse. Kõige suuremaks okkaks on IRL-i hinges aga siiski lubadus „Kodukulud alla!“, sest näeme ju kõik, et reaalsuses kodukulud vaid kasvavad. Kuna hoovad kodukulude kontrolli alla võtmiseks on valitsuse käes, osutub Reformierakonna ükskõiksus sel teemal kahtlemata üheks põhjuseks, miks IRL partnerite kallal kipub keelt teritama.

Tõenäoliselt polegi Reformierakonnal olnud nii keerulist seisu alates Siim Kallase 10 miljoni dollari skandaal. Minu hinnangul pandi oravate praeguse allakäigu pall veerema 2012. aasta veebruaris, mil peaminister soovitas Riigikogu infotunnis Heimar Lengi poolt esitatud ACTA-küsimusele vastates inimestel fooliummütse kanda ja leidis, et tema sõnades kahtlejad on seemneid sõonud.

Peaministri etteastele järgnesid Silver Meikari paljastus teadmata päritoluga sularahaannetustest, justiitsminister Michali tagasiastumine ja perekond Rosimannuste Autorollo-skandaal.

Nüüd on peaministripartei saanud järjekordse tõsise hoobi üldkogu valimistest ilmsikstulekuga. Kuigi Reformierakond käitus viimases skandaalis

KESKMÖTE: Poliitilised lainetused on kaasa toonud muudatuse rahva poliitilistes veendumustes, aga kui suure, see selgub täpsemalt pärast kohalikke valimisi.

kiirelt ja otsustavalt, heites peasüüdlasena parteist välja oma eurosaadiku Kristiina Ojulandi, siis teemat „maha saada“ pole õnnestunud. Justkui saatuse irooniana rippusid samal ajal kogu Eestis suured plakatid, mis kuulutasid Reformierakonna uhkust...

Poliitilised lainetused on kaasa toonud muudatuse ka rahva poliitilistes veendumustes, aga kui suure, see selgub täpsemalt sügisel kohalike valimiste tulemusi vaadates. Muuseas, mulle helistas hiljuti tuttav, kes on kogu elu olnud Reformierakonna valija, ja avaldas oma sügavat nõrdimust Ojulandi skandaali üle ning palus minuga kokkusaamist, et kuulda Keskerakonna seisukohti kohalike valimiste eel. Nimelt on ta jõudmas veendumusele, et Reformierakonna valimine ei too endaga kaasa midagi head, ning ainus jõud, kes suudab ausalt ja mõistlikult midagi ära teha, on Keskerakond.

Kasvõi ühe inimese meele muutusest teada saamine annab aimu, et olnu on vaid jäämäe veepealne tipp. Järjest rohkem inimesi mõistab, et pidevalt presenteeritud „mustad ja valged“ jõud on pelk meediatrikk ning tähelepanu hajutamise. Selleks aga, et meedia valvekoer ei unustaks valitsuserakondi kritiseerida, teeb Keskerakond ka omalt poolt tööd – nii toimub veel enne jaanipähi, 21. juuni keskpäeval Tallinnas hotelli „Euroopa“ konverentsikeskuses Autorollo-skandaali teemaline konverents. Usun, et tuleb põnev ja intrigeeriv üritus.

Mul on hea meel, et Keskerakond ja selle poliitikud lähevad suvele ning valimistele vastu üsna enesekindlalt. Meie rohelisi telke võib üle maa kohata erinevatel suveüritustel, kus saab volikokku kandideerijatel nõobist kinni võtta ja küsida, mida head nad plaanivad valituks saades ära teha. Mul on hea meel, et Keskerakonna poliitikud lähevad suvele ning valimistele vastu tugeva toetusega nii Tallinnas kui ka kogu Eestis. See näitab, et inimesed ootavad meie inimkeskset poliitikat kõikjale.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Tallinlased: Edgar Savisaar linnapeaks!

Koguni 43% kõigist tallinlastest tahaks näha pärast kohalike valimisi linnapea kohal jätkamas Keskerakonna esimeest Edgar Savisaart (pildil koos patriarh Kirilliga), selgus eelmise nädala lõpul avalikustatud erakondade populaarsusuuringust, mis valmis Emori teostusel ja Rahvusringhäälingu tellimisel.

Seekordne uuring käsitles esmakordselt ka linnapea-kandidaatide populaarsust. Kesknädala jaoks suurima ja ka üsna hea üllatuse pakkus muidu nii tavalistes (et mitte öelda – traditsioonilistes) reitingutabelites ikka ja jälle korduvate samade nimede seas Konservatiivse Rahvaerakonna liider Mart Helme, keda toetaks 9% tallinlastest. Eelmine kord seda nime praktiliselt üldse ei kõlanud, mis näitab tema tõusu suurejoonelisust eriti. Seisab ju Rahva-liidust välja kasvav EKRE (ehk lühidalt – konservatiivid) uue poliitilise jõuna siiski oma tee alguses.

Huvitav on ka see, et Tallinnas Edgar Savisaare järel teiseks platseerunud Andres Anvelt 9-protsendist toetust peavoolumeedia kommentaatorid nimetasid, aga Helme samasugust toetusprotsenti määrgiti tagasihoidlikult alles nimekirja lõpus, kuhu kuulusid sama suure toetusega ka Valdo Randpere ja Eerik-Niiles Kross. Tegelikult on Helme teiste-ga ühele pulgale rebimine ebameeldiv üllatus eelkõige

IRL-ile ja võib praeguse seisuga muuta poliitilist maastikku. Erakondade toetusnumbrid näitavad samuti häid väljavaateid Keskerakonnale, kes juhib Tallinnas 46-protsendise toetusega; SDE-l on 18 protsenti ning IRL-il ja Reformil kum-

malgi 11 protsenti toetajaid. Üleriigiliselt juhib juunikuus samuti Keskerakond 28-protsendise toetusega. SDE on teine (26%) ja Reform kolmas (24%). IRL on parlamendiparteidest viimane (14%).

Märkida tuleks siiski veel kord EKRE-t, keda tema 3-protsendise toetuse juures ei peetud vajalikuks isegi mainida, kuid Kesknädal paneb siiski tähele, et alles mõni aeg tagasi oli EKRE toetus vaid 1 prot-

Tahaksime omalt poolt tunnustada ka SDE juhi Sven Mikseri tähelepanekut, et talle valmistab suurt muret 44% – täpselt niipalju on neid, kellel parteiline eelistus puudub ehk kellele on ükskõik, mis Eestist saab. Alles mõni aeg tagasi oli see näitaja 39–40%. Loodame, et õigus on poliitikuil, kes oma kogemustest teavad, et valimiskampaania ongi selleks, et rahvas tardumusest äratada ja et iga valija ikka oma esindaja leiaks.

Kohaliku omavalitsuse volikogude valimisteni on jäänud täpselt neli kuud – need toimuvad 20. oktoobril.

Must: Kooliseadus tuleb nagu Aaviksoo ratsaväerünnak

Riigikogu kõige intrigeerivamad arutelud käivad sel nädalal haridusminister Jaak Aaviksoo poolt läbi surutava põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise eelnõu üle. Kesknädalale teadaolevalt on tugevad erimeelsused koalitsioonipartnerite Reformierakonna ja IRL-i vahel, rääkimata opositsiooni vastuseisust. Kultuurikomisjoni aseesimees Aadu Must (pildil) ütles, et rahuaja oludes mõjub seaduste vastuvõtmine ratsaväerünnaku kombel äärmiselt kummastavalt.

“Veel 48 tundi enne eelnõu suurde saali viimist olid muudatusettepanekud läbi hääletamata ning saadikud polnud eelnõu lõplikku teksti näinud,” kirjeldas Must.

Teisipäeva, 18. juuni hommikul toimunud Riigikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni koosolekul võeti

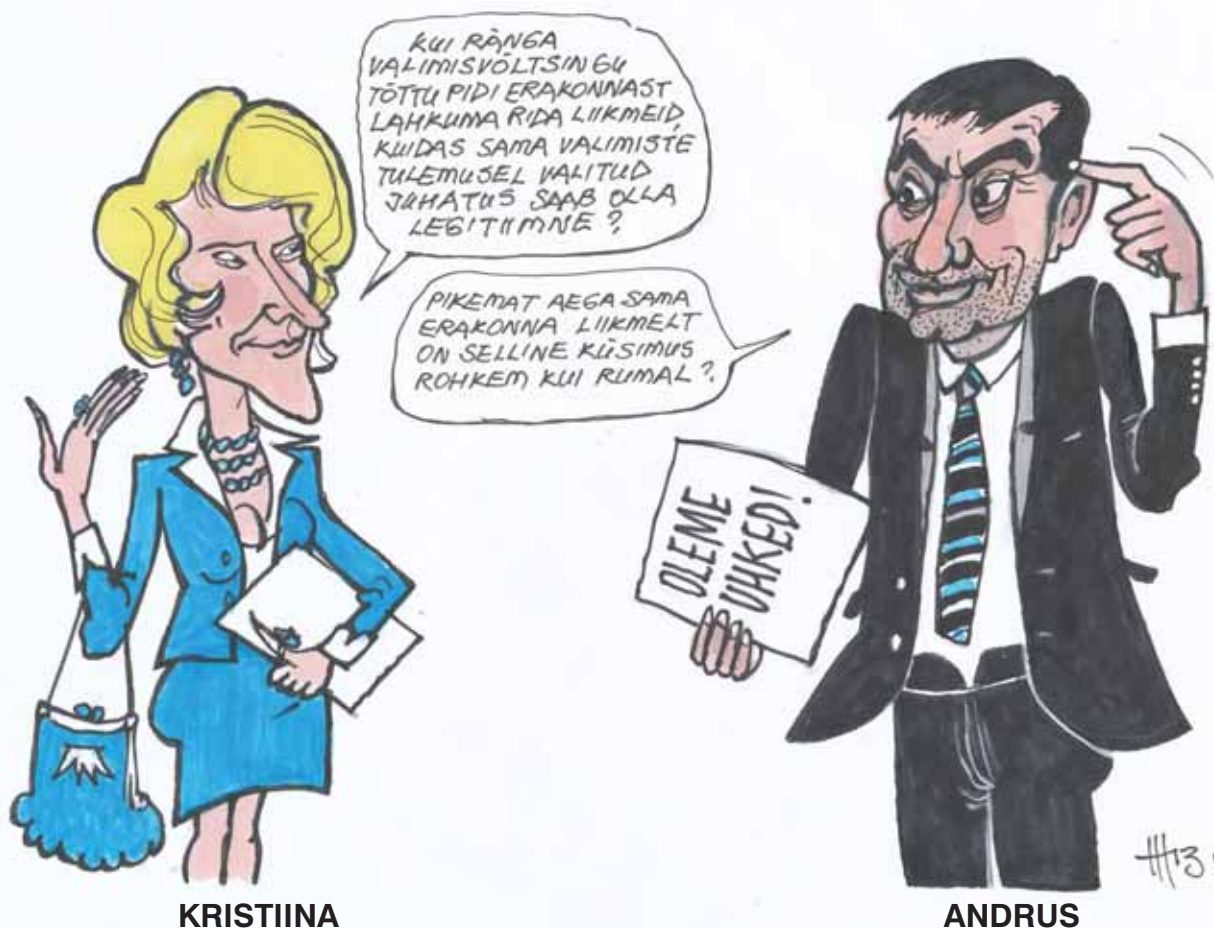
Koolirahvas on vastu suve kõvasti närvi aetud.

eelnõust välja koolide rahastamist puudutav küsimus, kuid opositsiooni hinnangul see põhimõttelisi probleeme ei lahenda.

“Rahastamise osa väljavõtmine muudab eelnõu iseenesest poollikuks, sest seadus ei lahenda ju oma ülesandeid. Oluliste probleemide lahendamise jäetakse valitsuse määruse tasandile, mis suunab need parlamendist mööda. See toob omakorda kaasa olukorra, kus valitsus saab otsuseid teha kellegagi diskuteerimata,” rõhutas professor Aadu Must.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu arutelu on kaheksanda punktina kesknädala, 19. juuni Riigikogu istungi päevakorras. Huvilistel on võimalik seda jälgida otseülekan-des Riigikogu veebilehelt.

HIIBUSE NÄDAL

KRISTIINA

ANDRUS

Korruptsioonisse uppumisest päästab ulatuslik avalikustamine

See oli üks lootusekiiri, mida pakkus 7. juunil Konservatiivse Rahvaerakonna poolt Rahvusraamatukogu suures saalis korraldatud sünkjas konverents, kus käsitleti laialdast poliitilist korruptsiooni Eestis, mis olevat ametliku retoorika kohaselt peaaegu korruptsioonivaba.

TIIT MAKSIM
tiit@kesknadal.ee

Konverentsi sõnum: N. Liit varises kokku avalikustamise (*glasnost*), mitte aga uutmise (*perestroika*) tõttu, sest siiski pole võimalik petta kogu rahvast kogu aeg.

Õõvastav panoraam

Ettekanneis avanes üsnagi õõvastav pildirida mitme valdkonna reaalsusest. Esitatud tõsieluseid mõjusid eelkõige masendavalt, hirmutavalt ja hoiatavalt, kuid konverents tuli välja ka mõne lahendusega, kuidas olukorda parandada. Kõige olulisemana tõsteti esile vajadus muuta valimisestadust ja laiendada valitavate ametiisikute ringi (hõlmates nt ka kohtunikke ja politsei-prefekte). Samuti on vaja tagada, et kohalikel omavalitsustel oleksid täies ulatuses tegelikult olemas rahalised ja korralduslikud võimalused oma seadusjärgseid ülesandeid täita.

Rõhutatud tarvidust muuta avalikus sektoris tegevseva personali valik läbipaistvaks, et võimu juurde ei pääseks need, kel on küll katkematu juhtimissoov, ent puudub häbitunne. Korruptsioonist põhjustatud moraalse laostumuse üks põhjusi on sageli ametnike ebakompetentsus.

Üles kergitati tõsiseid küsimusi: kes on ühiskonnas eeskujuks ja kuidas panna piir ühiskonna suhtes varga kombel tegutsejate ahnusele? Tuletati meelde, et riigiettevõtete nõukogud peavad valvama avalike huvide tagamist, mitte aga mis tahes hinna eest kaitsma firmajuhtide heaolu. Taunimist leidis absurdsuseni paisutatav salastamine – lausa kõik, mida oleks piinlik avalikult teada anda, kuulutatakse meil konfidentsiaalseks.

Tegelike puuduste analüüsi asemel kostab hoopis õigustusi *a la* „mujal on veel hullem“.

Lootustäratava avalikustamise üpris napp võimalusi käsitledes tuli paraku nentida, et meedia, sh veebimeedia, on küll jõuliselt arenenud, kuid valitsevaks on kujunenud siiski meelelahutuslikkus. Nenditi, et suhteliselt väikese ametnikerühma suvast sõltuv meedia käitub sügavalt kasumile orienteerituna ning üritab kõiges alati olla võimaliku võitja poolel.

Mööda ei pääsetud ka Eesti Vabariigi kuulsusrikka rahareformi ja sellele järgnenud häbenemisväärse rublamüügiäffääri üksikasjade meenutamisest, samuti ka rahanduses võtmeaspektidel olejatelt (sh Eesti Panga nõukogu esimehelt) laitmatu ärialase reputatsiooni nõudmisest.

Omandireformi julmus – ülekohtus seaduse varjus

Anti teada, et mõned (või üsna paljud?) omandireformi julmuste läbi kannatanud ootavad kasvõi ainult vabandamistki nende ees, kellele tehti seaduslikkuse varjus ülekohtu, ent sedagi kodanike vaga soovi eiratakse.

Reformiohvreil on näiteks raske mõista, miks Eesti riik võttis hiljuti endale kummalise ühepoolse varalise kohustuse – Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikule hüvitada ligi 5 miljoni euroga neid kahjusid, mida on põhjustanud asjaolu, et Petseri klooster on jäänud Venemaale.

Kui konverentsil kõlanud andmetihedad ettekanded kogu üksikasjalikkuses jõuaksid valijateni, on lootust, et me mingil juhul ei hakka ära harjuma oma riigi ühiskonnaelus „ikka veel esinevate“ poliitilise korruptsiooni ilmingutega. Edumeelsus nõuab pidevat turgutamist.

Igavene liberaal

2013

VILJA TOOMAST

14. juunil 2013 ütles ta: „Rasketel kriisiaastatel näitas Reformierakonna juhitud valitsus oma suutlikkust majandus sügavast kriisist välja tuua ja viia see jälle töusuteele. Otsustasin liituda Reformierakonnaga, et anda jätkuv panus Eesti riigi hüvanguks.“

2009

VILJA SAVISAAR

20. veebruaril 2009 ütles ta Riigikogu kõnepuldist: „Peaminister Ansip on Eesti riigi jaoks õnnetus, millest ainult ehk katk võiks hullem olla. Reformierakonna valitsemine on Eesti riigile ja inimestele toonud kaasa häda ja viletsust. Selle põhjus on valitsuse lõputu eneseimetlus ning teadmiste ja oskuste vähesus, et mitte öelda lausrumalus.“

Terane mõte

„Põhjendamatult kõrge enesehinnanguga Savisaar-Toomasti sugused poliitilised tuulelipud on heausksele eestimaalasele kõige kahjulikumad, istugu nad siis Euroopa Parlamendis, riigikogus või linnapea toolil.“

Õhtulehe spordiajakirjanik DEIVIL TSERP 17. juunil seisukohavõttus „Asendamatu Vilja Savisaar“

Omandireformi aastapäev on üürnike leinapäev!

14. juunil oli riiklik leinapäev, mil meenutati stalinistlike repressioonide ülekohtu ja ohvreid. Kuid päev varem peeti veel üht leinapäeva, küll mitte riiklikult. Meie riik ei ole 13. juuni kui leinapäeva tunnustamiseks ja tähistamiseks veel valmis. Kuid ma loodan, et pärast selle aasta kohalikke ja 2015. aasta Riigikogu valimisi koos uue valitsuse ametisse asumisega saabub riiklik küpsus ka selle leinapäeva tunnustamiseks.

HEIMAR LENK
Riigikogu liige
(Keskerakond)
Eesti Üürnike Liidu liige

Eesti riik peab tunnustama oma võlga ligi saja tuhande sundüürniku ja nende pereliikmete ees. Tunnustama äärmist ülekohtu, mis oma kodudest välja aetud perekondadele tehti. 13. juunil tähistasid ülekohtuse omandireformi ohvrid oma leinapäeva – omandireformi 22. aastapäeva.

Algselt tasakaalukast seadusest tehti massiline ülekohtus

Omandireform sai alguse 1991. aasta 13. juunil, kui ta esimest korda Riigikokku jõu-

dikule omanik leida ja see omastada. Tagastama hakati kõike, isegi võlgadega kaetud kinnistuid. Unustati hüpoteedid ja majade ehitamiseks võetud, kuid tasumata jäänud pangalaenuid.

Ahnus viis kaugele

Vara tagasisaajate ning nende sugulaste ringi hoogsalt laiendamisega jõuti isegi surnud omanike ja nende uute abikaasadeni. Asi jõudis absurdi Isamaa rahvasaadiku Jaanus Betlemi seaduseparandusega, mida hakati nimetama „lehmallepoja seaduseks“, sest oli tehtud ühe konkreetse suguvõsa jaoks, et ka kõige kaugem sugulane midagi saaks.

Omanike ringi laiendamise eesmärgil on seadust ümber ehk omanikele meelepärasemaks tehtud 40 korral. Rahvuslik-radikaalsed jõud alustasid õigusliku järjepidevuse taastamist, võtmata arvesse teadlaste ja poliitiliselt tasakaalukate jõudude põhjendatud vastuväiteid ja otseseid hoiatusi.

Hüljates sotsiaalse ja majandusliku solidaarsuse tee, päästeti valla ohjeldamatu omakasu taotluse vabadus. Loosungid „Plats puhtaks!“, „Riik on halb peremees!“ ja „Meie aitame neid, kes suudavad ennast ise aidata!“ ilmestisid Mart Laari peaministriaja uljust. Läks lahiti rahvusliku vara hullumeelne ümberjagamine poliitiliste otsuste alusel.

Sundüürnikud kaotasid kodud

Omandireformi hammasrattaste vahele jäi umbes 100 000 üürnikku ja nende perekonnaliiget.

Üürnike Liidu andmeil on üle Eesti vaid üksikud sundüürnikud saanud omavalitsustelt abi uue elamispinna soetamiseks. Erandiks on Tallinn, kus asuti munitsipaal kortereid ehitama.

Omanike majades elanud sundüürnikud kaotasid oma seaduslikult saadud kodud, ilma et neile oleks see kaotus kompenseeritud, nagu seda tehti Poolas, Saksamaal, Lätis jm.

Ülejäänud elanikud, kes elasid nõukogude ajal üürikorterites Mustamäel, Lasnamäel jm, said oma kodud erastada.

Sundüürnikele seda võimalust ei antud. Selle ülekohtu heastamist Üürnike Liit, Linnade Liit, MTÜ Koduõigus jt organisatsioonid ning üksikisikud aga riigilt ootavad.

Aeg hakata võlgu maksma

Nüüd on aeg hakata võlgu tagasi maksma. Üürnike Liidu arvatuste kohaselt röövis riik sundüürnikelt umbes 10 miljardit Eesti krooni (1997. aasta seisuga), sest need inimesed ei saanud oma eluaset erastada EVP-de (s.o erastamisväärtpaberite) eest nagu ülejäänud elanikud, ning pidid omal kulul uue kodu muretsema. Seega maksid need inimesed

VERISED MAJAD on kujund kunstnike Marko Mäetamme ja Anu Juuraku 2008. aasta ühistööst.

omandireformi omast taskust kinni. Üürnike Liit ja teda toetavad Keskerakonna poliitikud lähevad 20. oktoobril kohalikele valimistele ja 2015. aasta Riigikogu valimistele loosungiga „Maha Ansipi valitsus!“.

Sundüürnikud hääletavad nende poliitiliste jõudude poolt, kes on valmis sundüürnikele tehtud ülekohtu eest andestust paluma ja alustama omandireformi kahjude heastamist. Kindlasti peab sellega kaasnema materiaalne hüvitis äravõetud kodu eest.

Üürnikud tähistasid leinapäeva Solarise keskuse Artise kinos, kus esilinastus täispikk dokumentaalfilm omandireformist „Verised majad“. Välja on antud ka paksud raamatud „Kaotatud kodud“, „Lõhutud elud“ ning „Kodu ja õigus“, mis kõik jäävad tulevastele põlvetele meenutama vaeleliku omandireformi suurt ülekohtu, millega osa eestlasi teiste arvel rikkaks püüdsid saada.

Artikli aluseks on Riigikogus 10. juunil peetud kõne.

Reformipartei tõi klikivalimiste ohud välja

Reformierakond tegi Kristiina Ojulandi ja teiste oma erakondlaste e-valimiste väärkasutuse juhtumiga väga lihtsaks viitamise mitmele elulisele probleemile. Kui tahan hääletustulemust mõjutada (=võltsida), annaksin Valimiste Võltsimise Komisjonile (VVK) koralduse manipuleerida nimekirjadesse kantud inimeste andmetega, saada enda valdusse ligipääsnende paroolidele ning hoolitseda, et valimissüsteemiga toimetaksid vaid lojaalsed inimesed.

VIRGO KRUBE
e-vaatleja

Kõige turvalisem süsteem on suletud süsteem, sest seda on häkkeritel raske rünnata. Samuti jätaaksin ennast kõrvale igasugusest vastutusest aususe ja turvalisuse küsimustes ehk – suurimad turvariskid jääksid valija arvutisse ning tema enda kanda. Avalikkuse silme all oleks valimiskastiga raske manipuleerida, mistõttu eelistan kaughääletust kirja (posti) või arvuti teel.

Vaatlejate silme eest peidetud valimised

Eestis on e-valimised vabatahtlik valik nagu alkoholi ja tubaka ostmine, et nende aktsiiside läbi rahastada võimalolevat ansipismi.

Vabariigi Valimiskomisjon tagab jaoskondades hääletamise, ning seal toimuvaga võib üldjoontes rahul olla, sest 625 jaoskonnas pole tõsiseid valimisrikkumisi leitud. Üksiku jaoskonna mõju on piisavalt väike, et lõpptulemust kallutada.

Kuid e-valimised toimuvad ühes hiiglaslikus üle-eestilises jaoskonnas, kus personali on samapalju kui tavalises linna valimisjaoskonnas ning hääletamiskast virtuaalsena arvutis ehk vaatlejate silmade eest peidetud. Selle mõjutamine annaks võimsama tulemuse, kui sadades jaoskondades inimeste äraostmine, mis tuleks täiesti kindlalt välja, sest kõik ju pole müüdadavad.

E-valimiste komisjoni liikmed on alates e-valimiste algusest 2005. aastal näinud kõige vähem vaeva salajaste, vabade, võrdsete, läbipaistvate, usaldusväärsete ja turvaliste e-valimiste loomisega. Minu arvates on nad vähemalt osaliselt teadlikult loonud olukorra, kus ebaturvalisus on kergem tõestada kui ausust ja turvalisust. Infotehnoloogia ja valimiste puhul tuleb aga lähtuda eeldusest, et tõestatud peab olema turvalisus ja ausus, mitte nende ebaturvalisus. Tuleb eeldada, et valimised on ebaausad, kui nende läbiviimisel pole rakendatud pekkust takistavaid meetmeid.

E-valimised pole vabad
Esiteks kaotati valimiste vabadus. Arvutist ei saa teada, kas

valija on mõjutatud või ei. Jaoskonnas kahekesi valimiskabiini ei lubata, aga arvuti ees võib valida terve perekond. Portugali seadustest leidsin selgituse, miks seal e-valimistele ei mõeldaks – valima peab valimisametnikke nähes.

Valimise teostamine ehk hääletamine ei saa olla varjatud tingimustes, nagu arvuti seda võimaldab. Arvuti laseb hääletada teise inimese nimel, nagu seda tegigi Reformierakonna Lääne-Virumaa arendusjuht Taimi Samblik, kui hääletas sündinud parteistatunud vanaime nimel erakonna sisevalimistel. Jaoskonnas oleks tal raske oma valimust, pikkust, sugu ja vanust muuta, et saada kümneid hääletussedeleid teiste identiteeti varastades.

Partei liikmeteks on tehtud inimesi, kellest on teada nende vähene huvi partei tegevuse vastu.

Nende puhul pole ohtu, et nad ilmuksid valimisjaoskonda (erakonna üldkogule) oma hääletusõigust teostama. Hääletajate nimekirjaga manipuleerimist on Reformierakond tõestanud.

Häälest jääb tõend

Teine probleem on hääle salajasus. Ansip väitis, et kõik identiteedivarguse ohvrid hääletasid Ojulandi poolt. "On tõendatud, et need hääled, mis võõrast identiteeti kasutades anti, läksid Kristiina

Ojulandile." (ERR 5.06.2013) Seda olevat näidanud infotehnoloogia logifailid. Järelikult polnud need salajased valimised, sest iga häälega koos oli info valija isiku kohta. Pabersedelid on salajased, sest valija ei kirjuta neile oma isikukoodi. Mulle kinnitas e-valimiste projektijuht Tarvi Martens 11. aprillil 2011. aastal e-hääle hääle lugemisele koos valija isikukoodiga. Ilmselt sai nii hääli sorteerida jaoskondadesse, aga seda ma siinkohal

Süsteemi usaldusväärsus

Kolmas probleem on süsteemi läbipaistvus, usaldusväärsus ja turvalisus. Meedias on väidetud, et Reformierakonna probleem oli valimiste läbiviimine auditeerimata tarkvaraga. Väärkasutuse kohta viisid uurimise läbi samad inimesed, kes vastutasid süsteemi töötamise eest.

Täpselt samasugune olukord on riigi korraldatud valimistel. Sain 2011. aasta juulis tööteostajalt teada, et valimistel

läbiviimist alustati ning e-hääletamise projektijuhi kinnitusele suulise tagasiside põhjal probleeme lähtekoodis ei ilmnenud, kuid seoses töövõtja haigestumisega kirjalikku auditiaruannet ei esitatud. Reformierakond ja Vabariigi Valimiskomisjon seega näitasid, et valimised viidi läbi auditeerimata tarkvaraga.

Valetajad ja võhikud

Minu jaoks on valetajad või võhikud kõik need inimesed, kes on siiani rääkinud Eesti

nimetatakse valimisametnikke statistideks, kelle roll on teisejärguline, piirdudes lepingute sõlmimisega, õigeaegse raha ülekandmisega ja seaduste koostamisega erafirmale vastavaks. Nüüd ma natuke küll liialdasin, aga OSCE/ODIHR vaatlejate aruandes on kirjas, et ühelgi ametnikul ei olnud infotehnoloogia alast haridust.

Reformierakonna sisetülist laiem teema

Reformierakonna sisetülist tõttu sain näidata, et kõigil eelnevatel riiklikel valimistel olid eeldused ja võimalused valimiste võltsimiseks. Hääletus toimus väljaspool valimisametnike silmi ja hääletamiseks võis võtta kümnete inimeste identiteeti. Oravad manipuleerisid

Reformierakonna sisetülist tõttu sain näidata, et kõigil eelnevatel riiklikel valimistel olid eeldused valimiste võltsimiseks.

liikmetega, et saada nende paroolid arendusjuhi valdusse. Päril valimistel muudetakse samuti valijate nimekirja, kuid seda nimetatakse uuendamiseks. Valimisõiguse omandamine on ette teada vähemalt aasta, surnud inimeste hääled saab enne lugemist tühistada. Seaduse (KOVVS par. 27) järgi edastatakse valijate elektroonilised nimekirjad komisjonile 13. päevaks enne valimispäeva. Pean kahtlaseks, et serveris muudetakse nimekirju valimiste ajal ehk 10.–4. päeva enne valimispäeva.

Elektroonilise hääletamise läbiviimiseks kasutatud serverid on administraator Uve Lökk'i (hallis) ja auditeerija valvata. Seina ääres istuvad valimiste vaatlejad.

oletan. See oleks sama, kui pabersedeli alla paneks valija oma isikukoodi, mille alusel saab teda hiljem tuvastada. Jaoskonnas valija seda ei tee, e-valimistel teeb e-hääletamise süsteem seda tema eest ning tema teadmata. Seda infot pole avalikustatud, ja ilma eraldi küsimiseta poleks ka mina seda valimiste vaatlejatele jagatud dokumentidest teada saanud. Mittesalajaste hääle andmise on Reformierakond samuti tõestanud.

kasutatud valimisrakendust (hääle andmise tarkvara) ei auditeeritud, kuigi leping oli sõlmitud. Vaatlejatele väitsid ametnikud, et see on olemas, aga salastatud.

Nüüd teatas Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Alo Heinssalu 5. juunil Keskerakonna

auditeeritud valimistest, sest ilma tarkvara kontrollimiseta ei saa see toimuda.

Nende probleemide väljatoomise järel võiks küsida, kas e-hääletuses on ka midagi positiivset. Ennekoike on selleks hääletamise ühetaolisus või võrdsus – valija kohta läheb

Elektrooniliste hääle hävitamine 11.04.2011 sisaldas serveri ketta lahtivõtmist ja füüsilist hävitamist.

Autori fotod hääle hävitamiselt Vabariigi Valimiskomisjoni ruumides Toompeal.

Elektrooniliste hääle hävitamine 11.04.2011 sisaldas serveri ketta lahtivõtmist ja füüsilist hävitamist.

teabenõudele vastates järgmist muundatud tõde: „Valimiste korraldajal ei ole kohustust viia läbi e-hääletamise tarkvara lähtekoodi auditeid. Enne 2011. a elektroonilise hääletamise süsteemi kasutusse võtmist analüüsiti lähtekoodi, et veenduda süsteemi vastavuses nõuetele. Lähtekoodi auditi

lugemisele ainult tema enda hääle. Mitte ükski e-hääletaja pole saanud jaoskonda minnes teist häälet lisaks. Samuti on e-valimised kasulikud liikumispuudega inimestele. Ennekoike on e-valimised tarkvara valmistanud firma huvides, kelle dokumentides

Ma ei ole tehnoloogilise arengu vastu, aga olen vabade, salajaste ja vaadeldavate valimiste poolt. Seepärast hääletan valimisjaoskonnas pabersedeliga, sest vaatlejatele jagatud info e-valimiste kohta ei tõestanud nende tingimuste täitmist.

Aruanne: kartuli lugu

Inimarengu aruanne on ammu avalikustatud, tükati üles kiidetud, maha vaikitud, ära laidatud ja tänaseks riulites valmis kasutamiseks juhul, kui kellelgi on oma mõtetele või tegudele õigustust vaja leida. Seda kõike võimaldab ta suure vaevata ja ilma eriettevalmistust omamata.

ANDRES RAID
teleajakirjanik

Küsimusi tekib aga siis, kui läheneda süsteemselt ja sisuliselt. Kõigepealt, kui on tegemist aruandega, siis tekib esimene küsimus: kes kellele aru annab? Sellele vastust pole ega õnnestu saada ka siis, kui pöörduda koostajate poole. Teiseks pole aruandes inimesest kui subjektist üldse juttu ja arengust ei leia samuti silpigi. On rida arve ja graafikuid, kuid selgub, et uurinuid kui selliseid ei ole. On küsitlusi, arvamusi, nägemusi, kirjeldusi.

Inimesest kui subjektist ei räägita

Traditsiooniliselt on puudu sotsiaalne fenomen, ja see on meie ühiskonnale iseloomulik. Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees Margus Tsahkna (IRL) räägib lõpmatuseni sotsiaalküsimustest ja nende lahendamise, kuid sotsiaalne fenomen kõne all ei olegi. Alustaks sellest, et räägitakse rahast – seda on vähe, seda on puudu ning tähtis on seda parimal võimalikul viisil leida ja

jagada. Rahajagamise ja võiks tegelda suvaline finants- või majandusamet või komisjon. Sotsiaalsfäär on teadupärast mittemateriaalne – siit paistab inimene oma ambitsioonide, vajaduste, murede ja kõige sellega, mis teeb temast subjekti. Meil pole isegi stratifikatsiooni indeksit, ja mis kõige jubedam, ametnikele valmistab peavalu isegi mõiste „straat“, indeksist rääkimata, ja selle koostamine on neile juba enam kui kosmosetaadus.

Me ei tunne oma ühiskonda

Seega – milline on meie ühiskonna sotsiaalne struktuur, see on meile endiselt teadmata. Professor Tiiu Kuurme hämmingust on võimalik aru saada. Ta kirjutas: „Meie inimarengu aruanne ei puudutanud meie inimeste vaimset poolt – hoiakuid, väärtusi, eesmärgiseadet, käitumisvalikuid. Inimene on seediv organ, materia. Tegelik inimareng aga toimib vaimsuse tasandil, vaimselt arenenud inimesed lahendavad ka vaesust, ebavõrdsust ja ülekohut tootvaid probleeme. Halbade ja kannatust toovate probleemide olemasolu sünnib inimeste maailmapildis olevatest tähendustest, vaimupimedusest ja rumalusest.“

Lihtne ja arusaadav. Taevani kiidetud Praxise juht Annika Uudelepp ütleb aga nii (ja enne tsitaadi lugemist seame ülesande – lugege mitu korda ja katsuge aru saada): „Nägin, et need inimesed ei arva sugugi üksmeelselt, et me

peaks tegelema nende asjadega, milles oleme alla keskmise. Räägiti majanduse konkurentsivõimest ja innovaatsiooni mõtteviisist, milles oleme keskmised, ning haridusest, milles oleme üle keskmise.“

Proovige lugeda see tekst

kasutada juba seetõttu, et keegi ei julge niikuinii selle kohta midagi küsida.

Kus on meie leiutajad?

Kui juba innovatsioonidest rääkida, siis sellele lähedane teema on patendid ja leiutustegevus, mille valitsus on

meie põlluministeerium aga arvas, et inimeste sennalennutamise on liigne luksus, ja meie leiutajatel ei jäänud muud üle, kui raha ise kokku ajada ja kohale kihutada.

Paar sajandit tagasi imestas krahv Mellin selle üle, kui kohalikud talupojad kartuli kui uude põlluvilja kasvatamisel saavutatud heade tulemuste eest saadud rahvusvahelise preemia koiduvalguses tagasi töid ja palusid asjast mitte kellelegi rääkida. Põhjusena toodi välja, et muidu hakkab kogu küla nende peale viltu vaatama ja saatanaga seotuses kahtlustama. Praegune praktika näitab paraku tõsiasja, et kui rahaline kasu või rahvusvaheline pai koos tunnustusega ei saa osaks mitte ametnikule, siis mingi asi parem kalevi alla või vaadaku igaüks ise, kuidas saab. Põllumajandusest veel niipalju, et agronoomia pole meil enam ka aktuaalne, sellenimelise täna-seks kaotatud eriala asemel õpetatakse Maaülikoolis välja põllumajandusmännedzere.

Ideaalmaailm

Aruande lõpul on rubriik „Ideaalmaailm“. Seal selgub, et Eestis on suurimad vabadused (ka vabadus olla vaene ja üleliigne). Leiame ka absurdimaailma kuuluva termini – tulevikuoptimism, millel meil olevat kõik korras. Normaalse mõistusega inimene saab vaevata aru, et minevikku suunatud optimismi või

peessimismi ei saa põhimõtteliselt olla, nii et optimism on iseenesest juba olemuslikult tulevikku suunatud nähtus. Korras ära on see-eest eluiga, tervis, palk, tootlikkus, rahulolu eluga – suuresti kõik see, mis annabki elule elamis- ja olemisväärsuse ning mõtte. Ah jaa, tuleme Tiiu Kuurme

Korras ära on see-eest eluiga, tervis, palk, tootlikkus, rahulolu eluga – suuresti kõik see, mis annabki elule elamis- ja olemisväärsuse ning mõtte.

vägagi tabava tsitaadi juurde tagasi – vaimsetest faktoritest juttu ei ole nii ehk naa. Ja küsimus jääb – mida me kogu selle teadmisega nüüd peale hakkame? Ehk tuleb kunagi ka sellekohane retseptikogu, oleks põnev! Loodetavasti ei ole need sellised „subteaduslikud innovatsioonid“, nagu juba mainitud Praxise juht hiljaegu väitis: „Neid asju, mis ei lähe iseenesest üle, nimetatakse riigiteadustes lahendamatuks probleemideks.“

Seega, mis iseenesest üle ei lähe, sellega pole mõtet tegeldagi. Niikuinii on lahendamatu ja pole mõtet pead vaevata.

Foto Andres Raid

HILJA: Vaimselt arenenud inimesed lahendavad ka vaesust, ebavõrdsust ja ülekohut tootvaid probleeme. Kui seda ei jõuta teha, jõuab järjest enam inimesi asotsiaalsusse. Siis on vaimsusest hilja rääkida.

uuesti üle ja aru saada, millest jutt käib. Kui „millest“ on veel üldjoontes mõistetav, siis see, mida taheti öelda, jääb pehmelt öeldes. hoomamatuks. „Innovaatiivne mõtteviis“ on meil fraas, mida on küll meeldiv

sootuks unustusse jätnud. Kas ikka on? Sõulis lõppes Eesti jaoks maailma suurimaid toidumesse; meie tublid naised töid sealt ühe kulla ja kaks hobedat. Reglemendi järgi pidid autorid kohal olema,

Noored tahavad tänavasporti teha ja areneda!

Eesti inimesed tõenäoliselt ei tea, et Maardu linn on kuulus sportlaste poolest, kes on saavutanud kõrgeid kohti ja säravaid võite nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasandil, näiteks Dmitri Kruglov, Galija Sattarova, Aleksandr Marmeljuk ja paljud teised. Sellisele tasemele jõudmiseks ja tublisti treenimiseks kulub aga raha, mida paljud pered ei suuda oma lastele võimaldada. Nii ei jäägi neil noortel muud üle kui veeta oma vaba aega linnatänavatel, mis kätkevad rohkem ohte kui tegelemine millegi kasulikuga.

PAVEL KUUSIK
Maardust, noor ja aktiivne

Juba mitu aastat kestab Maardu tänavatel skeiterite, rollerite ja raidere sportlik liikumine, mis praeguseks, paraku, on jäänud oma arengus toppama.

Vähemalt Maardu puhul on selles seisakus eeskätt süüdi asjaolu, et ainuke trampoliin linnas on jäetud hoolduseta. Hooldamata spordivahendis tekivad aga augud, mis kujutavad endast noortele kasutajatele ohtu.

Noored tahavad ekstreemparki

Spordiharrastajatega suheldes selgus, et noored parandavad oma jõududega nii auke trampoliinis kui ka hoiavad ümbruse puhtana. Kiitus selle eest! Kuna aga tänavasport aitab noori pahandustest eemal hoida, siis peaks Maardu linnas olema sellele rohkem tähelepanu pöörama. Noorsportlased

rääkisid, et neid huvitava tegevuse jaoks vajaliku ekstreemparki ehitamise projekti on Maardu linnavalitsusele mitmel korral esitatud, kuid kasu sellest pole. Siinkohal toon võrdluse Tallinnaga, kus on asjad hoopis teisiti – nii tegutseb seal linna toel Gruuvi keskus, mis laiub ligi tuhandel ruutmeetril, pakudes aastaringi Eesti suurima sise-skeitparki kasutamise võimalust. Mõõdunud suvel kutsusime Maardusse külla kiiresti areneva tänavasportdiliikumise Street Workout Estonia, mis kujutab endast tänavavõimlemist. Pärast nende näitlikke esinemisi tekkisid linnas olemasolevatel kangidel ja rööbaspuudel noortest pikad järjekorrad, kes kõik tahtsid harjutada selle spordiala erinevaid elemente. Selle liikumise toetamiseks õnnestus meil läbi viia kaks seminari, kus kogunud sportlased õpetasid algajaid. Paralleelselt tegime linnavalitsusele taotluse eelarvesse muudatuse

tegemiseks – palusime eraldada reservfondist raha spetsiaalväljaku ehitamiseks, kuid ka see ettepanek lükati tagasi. Võib vaid kahetsusega märkida, et kui Tallinna noorsportlased analoogselt taotluse esitasid, siis nende palve rahuldati.

Rohkem sporti Maardusse!

Maardu linn peaks minu arvates enam keskendumata sportliku eluviisi propageerimisele. Tuleks hakata läbi viima nii suviseid kui ka talviseid jalgrattavõistlusi, terve eluviisi festivale jpm. Sorotsintõ laadad ja muud linnarahva peod on loomulikult head, kuid vaja on edasi liikuda. Kohaliku omavalitsuse abi lisaks populaarsust

Foto erakogust

HAKKAJAD NOORED: Tänavasport ei nõua suuri kulutusi ja liidab inimesi ühise eesmärgi nimel, milleks on enesearendus.

sportlikele tänavaliikumistele ja selle tulemusena paljud eluvaldkonnad meie linnas paranevad, näiteks väheneks narkomaanide arv ja suureneks turvalisus. Praegu ilutsevad Maardus tohutud teadetatulbad linnaisa piltidega, kuid nende asemele võiks paigutada midagi sellist, mis aitaks motiveerida terve

eluviisi harrastajaid. Tänavasport väärrib samasugust tähelepanu, nagu kõik muud spordialad. See ei nõua suuri kulutusi ja liidab inimesi ühise suure eesmärgi nimel, milleks on enesearendus. Tegeleme siis rohkem tänavasportidega ja areneme edasi. Olen kindel, et peagi muutub kõik paremuse poole!

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Üks talgumulje

Repliigi korras

Kanal2 telereporter näitas-töestas oma nõökamisannet või firma taset, kui Rahvusraamatukogu õuel peetud talgute lõpul küsis: „Härra linnapea, milline oli Teie panus üritusel? Teie kindad ju täiesti puhtad?!“ Edgar Savisaar oli mõneti hämmingus, kutsudes abi või sekretäri selgitama. Reporter ei osanud märgata (ei vaevunud märkama?), et musti kindaid tegelikult polnudki! Kõik mullatöö abivahendid, s.t labidad, rehjad ja ämbrid olid uhiuued. Mullased olid kindad üksnes neidistest lilleistutajail. Kanal2 küsimus (tõgav, samas lame) eriti ei üllatagi, kui teada, mille nimel ja kelle vastu see oli suunatud. Lähutakse kreedost: E. S. kuul võib teha mistahes võllanalja – rahvamees, nagu ta on, ei pane pahaks. Liiti pole tal turvamehi ees ega kõrval.

Leo Mürkhein, Tallinn

Tunda uhkust või häbi?..

Rein Raud nimetas selliseid „moraalseteks vördjateks“. Sellest ei juhtunud midagi, nimetatud valitsevad edasi, üks „geit“ (ingl *gate*) järgneb teisele.

Ja ma peaksin sellise Eesti üle uhke olema?! Kohatu oleks uhke olla inimeste üle, kes seda kõike – enda lõpumat alandamist ja alandajate, orise härrasrahva lõpmatu eneseülendamist – on talunud. Ega seda „härrasrahvast“, nagu juhtiva valitsuspartei viimasest solgiämbrist nähtub, palju polegi: üks käputäis oravaparteist, teine käsilasparteist IRL-ist. 14 inimest Reformi poliitbüroost ja arvata vähemgi IRL-i omast – nemad valitsevadki Eestimaad. Vaat nii on Eestis lood demokraatiaga tegelikult! Ei aita siin mõnitamine, ei avita orjavitsad, vist mitte ka eutanasia. (Peaaegu et kasutasin nüüd Kivisildniku sõnapruuki.)

Võrdse kohtlemise (mõtlen soolist!) printsipiil on meie riigi õigluse ja õiguse üle järelevalvjad – prokurörid – lausa silmapaistvad. Ometi valitseb sel alal Eestis lausa pilkane pimedus. Riigiprokurör Heili Sepp saavutas „Silvergeiti“ puhul väidetavalt küll pisku eneserahulduse, kuid seda ei saa isegi Pyrrhose võiduks nimetada. Nüüd ta uut oravate sõnnikuhunnikut sorima ei hakkagi – ütleb, et ei saa uurida, kui pole kahjusajaat – kaebajat...

Taevas appi, kas riigiprokurör pole ära õppinud, et on olemas avalik õigus ja eraõigus. Et avalik õigus puudutab meid kõiki. Juba Vana-Kreekas oli nii, et eraõiguslikku juurdlust alustati üksnes kannatanu-kahjusajaagi korral, aga kuriteo puhul avalikus õiguses hakatasid seaduseta juurdluse ilma mingi avalduseta, sest see puudutas kõiki – ühiskonda.

Aga Reformierakonna viimane (et mitte öelda: eel-eel)viimane?.. keiss – „Ojulandgeit“ – kuulub kõigi oma arendustega kahtlemata avaliku õiguse valdkonda. Ent meie õigusekaitsjad vist ikka ei küüni Vana-Kreekani?..

Ants Metsla, Väandra, Pärnumaa

Lootkem inimeste arukusele!

Siiani pole maailmas eksisteerinud ühtki riigikorda, kus kõik inimesed oleksid õnnelikud, kus kedagi ei varastataks, ei röövitaks, rääkimata kõiksugustest poliitilistest ja muudest isikuvastastest kuritegudest.

Marx ja Engels püüdsid kommunismi ideid propageerides heaolu saavutada varandusliku võrdsustamisega. Kuid niikaua, kui inimese süda on kasuuhne, kade, julm, ükskõikne, armastuse ja halastuse, ei muutu midagi paremaks siin päikese all.

Elu on näidanud hoopis, et kurjus ja jultumus aina suurenevad aastate jooksul. 20 aastat tagasi ei teadnud Eestis keegi midagi koolitulistamistest, tütarlaste poolt läbi pekstud eakaaslastest jne. Narkomaanid, geid ja lesbid tegutsesid vargsi.

Mida aeg edasi, seda julgemini tunneb end kurjatageja, sest karistused tapmistest jt kuritegude eest on väikesed ning süüdlased vabanevad tihti ennetähtaegselt. Vanglad on muutunud puhkekodude sarnasteks pelgupaikadeks, mida peetakse ülal maksu- maksja rahaga, kuid samas leidub peresid, kus lapse ainus soe toit on koolilõuna.

Selle kõige taustal võime tõdeda, et Piibli ennustuste kohaselt kurjus inimestes aina suureneb. „... Väites end targad olevat, on nad läinud rumalaks. Nad on Jumala tõe vahetanud vale vastu ja on teeninud lootud enam kui Loojat... Seepärast on Jumal nad andnud häbematuise ihadesse, sest nende naised on vahetanud loomuliku sugulise käitlemise loomuvastasega. Ja samuti on ka

mehed loobunud loomulikust naise sugulisest käitlemisest ja on oma himus süttinud tüksteisest ja teinud rõvedust mees mehega...“ (Rooma 1, 20-27)

Piibli valgel ei saa homoseksuaalsus olla haigus ega vääreng, vaid elustiil. Vastasel juhul ei oleks Jumal karistanud neid rahvaid hävinguga, kus see pahe oli levinud.

Tänapäeval on juba kooliõpilaste seas muutunud trendiks varajane, peaaegu et massiline seksuaalelu. Julgen arvata, et homoseksualism tulenebki millegi erakordse ja erutava otsimisest, kuna normaalne intiimsuhe midagi ei paku. Mäletan, et kunagi küsiti kohtu noore tapja käest, miks ta tapab. Noormees vastas: „Ma tahan verd näha!“

Otse lubamatu oleks koolides õpetada soovahetusprobleeme kui midagi iseenesest mõistetavat ja propageerida ühesooliste kooselu. Tänapäeval on vallaliste kõlblusetus laialt levinud. Piibel on nimetanud seda hooaeluks ning ka eesti kultuuris on seda taunitud. Pole midagi imestada, kui tulevikus laieneb ka homoseksualism, nagu vähktõbi, massidesse. Kõik oleneb ju kasvatusel, suunilusest ja eeskujudest, mida me noortele edasi anname.

Ühiskonna algrakuke on normaalne perekond: ema, isa, lapsed. Kui kaovad heteroperekonnad või kui nad jäävad vähemusse, muutub rahvas haigeks ja hävib.

Kas me siis tõesti seda tahame?

Hille Ibrus, Paistu vald, Viljandimaa

Miks me nii palju taarat toodame?

Kõik kaubad enamasti müüakse ühekordselt kasutatavates pakendites, mis ei põle, mädane ega kao iseenesest. Sulatatud juustugagi kaubeldakse kopsikutes. Arstirohud on mingites eriti kogukates plastopsides, mille põhjas paar-kümmend kapslit või tabletti. Miks need kopsikud ei või täis olla?

Väiksemate koguste tarbeks võiks ka vastavalt väiksemat taarat kasutada.

Nõukaajal oli maasvedeleva taara kokkukorjamine töötutele hea teenistus, sest klaastaara osteti tagasi. Nüüd enamik taarat müüakse koos kaubaga ühe-

Mitmeti sorteeritud prügitonnis, mida asumitest ära veetakse, moodustab lõviosa eripalgeline taara. Kui see läheb põletiseks kesk-kütlaesse, avitab taara meie elamisi soojaks saada. Foto Tiit Maksim

kordseks kasutamiseks. Viina, mahlade, toiduõlide jms. klaastaarat tagasi ei osteta. Sellepärast vedeleva taara vastu keegi huvi ei tunne. Meil on riik, kus on palju igasuguseid ametnikke, nõuandjaid, komisjone oma esimeeste ja liikmetega.

Millega nad kõik tegelevad? Kas poleks nende „nõunike“ otseseks kohustuseks anda sellist nõu, et vähem esineks niisuguseid vigu, mida ei tohiks esineda?

Jaak Laidla Harjumaalt

KUULUTUS

Eestis on kaduma läinud Euroopa sotsiaalharta. Ausat leidjat ootab kõikide Eestimaa pensionäride sügav tänulikkus.

Kuulutuse koostas Asta Luksepp Elvast

Enne & pärast

Kui tulevad valimised, siis kõik on ligimesed, kallid kaaskodanikud, ühiskonna omanikud.

Kui valimised läbi, pole saadikul häbi lubadusi unustada, lootusi purustada.

Milleks siin kriitika? Selline on poliitika! Nii tehakse mujalgi maailmas, valijatel ikka puru silmas.

Nad pärast jäetakse illusioonidest ilma. Lubadused tegude asemel – oleme maailmatasemel.

Heino Laagus

Parem olla vastuolus kogu maailmaga kui iseendaga (Aristotelese sõnad vist?)

Tartu rahust on pärast Eesti taasiseseisvumist päris palju räägitud. Kahjuks vaid räägitud, ja ikkagi vähe. Ent just see teema on toonud meie ette „lääbipaistva“ probleemi, mis on tõepoolest kogu rahva silme all, aga mida keegi ei näe. See probleem on – „Eesti tahab, Eestile on vaja, aga rahvas on vastu“.

22. mai ETV „Foorumis“, kus arutleti uue piirilepinguteemal, oli selle sõlmimise vastu 88 protsenti 1100 helistanust ja küsimusest „mis see piirileping meile annab“ arvas eitavalt 87 protsenti 880 helistanust. Ja ikkagi: „Eesti tahab, Eestile on vaja!“

Üle terve inim põlve on „Eesti tahtnud“ igasuguseid hukutavaid asju, mille tulemusel on „Eestide tahtel“ paljudes kõikumata löödud meie kõikumatu usk ja vankumatu tahe

kindlustada ja arendada riiki, mis on loodud Eesti rahva riikliku enesemääramise kustumatul õigusel ja välja kuulutatud 1918. aasta 24. veebruaril, mis on rajatud vabadusele, õiglusele ja õigusele, mis on kaitseks sisemisele ja välisele rahule ning pandiks praeguste ja tulevastele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus, mis peab tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade.

Miks muidu on meil nii palju töötuid ning välismaale evakueerunud, allpool absoluutset vaesuspiiri elavaid lapsi, perspektiivitu pensionipõli ning uppuva laeva tunne?

Lisaks veel „Eesti“ tungiv soov ümber teha meie riigi sünnitunnistus ehk Tartu rahuleping. Pilk minevikku koos vastava järeldusega. 22. veebruaril 2005 avaldati üleriigilistes lehtedes intervjuu Vene Riigi-

duuma väliskomisjoni esimehe Konstantin Kossatšoviga, kes väitis, et Venemaa jaoks ei kehti 1920. aasta 2. veebruaril sõlmitud Tartu rahuleping juba aastast 1940. Seega kõlas kõrge poliitiku suust Vene Föderatsiooni ametlik seisukoht, et nende jaoks on tühine ka rahulepingu artikkel I: „Selle rahulepingu jõusse astumise päevast arvates lõpeb lepinguosaliste vahel sõja seisukord.“ On muidugi tore, et seeläbi Venemaa tunnistas Eesti Vabariigi okupeerimist (sõjasolev riik ei saa ju ometi vabatahtlikult liituda teise sõdiva poolega!), kuid samas tähendab see, et Vabadussõda ei ole veel lõppenud, vaid jätkub, ning Venemaa kinnitab: rahu ei ole ametlikult kunagi sõlmitud!

Olukorras, kus Eesti ja Vene arvamused isegi Vabadussõja lõppemise osas on nii erinevad,

on piirilepingu sõlmimine mõeldamatu, sest sõlmitav leping võimaldaks ääretult erinevaid tõlgendusi. Nii on piirileping Venemaa ametlikku seisukohta arvestades vaid kahepoolne rindejoone mahamärkimine kaardil, mida võib olukorrale vastavalt teise poole kahjuks muuta. See ei haakuks aga Eesti Vabariigi ametliku seisukohaga, mille kohaselt piirilepet peetakse tegeliku riigipiiri mahamärkimiseks sõlmitud rahuaja välislepinguks.

Olen veendunud, et Eesti Vabariigi jaoks oleks kasulik võtta omaks Venemaa seisukoht: märkida hetkel maha Eesti Vabariigi territooriumile nihkunud rindejoon ning jätkata võitlust rindejoone õgvendamise nimel Eesti Vabariigi tegelike piirideni. Kindlasti ei ole aga võimalik kiirustades sõlmida piirilepingut seni, kuni

pole selge isegi see, kas me oleme Vene Föderatsiooniga sõjas või mitte.

Selline piirileping oleks Venemaa poolt vaadatuna võrreldav välislepinguga, mil nimeks kapitulatsiooniaakt. Ja selle sõlmimiseks ei ole küll ühelgi „Eestil“ õigust! Kuigi põhiseaduse rikkumise pretsedent on meil juba varasemast olemas. 16. aprillil 2003 kirjutati Ateenas alla Euroopa Liiduga ühinemise lepingule. Eesti Vabariiki esindasid selle toiming juures president Arnold Rüütel ja välisminister Kristiina Ojuland.

Allakirjutamise näol oli tegemist põhiseaduse § 123 lõike 1 rikkumisega, sest Eesti Vabariigi põhiseadust selleks hetkeks veel muudetud ei olnud ning põhiseaduse muutmise oli allakirjutamise lubamise vältimatu eeltingimus. Ja täna soovivatse korda saata uus põhi-

seaduse rikkumine!

Heiki Kortspärn oma ulmejutus „Aatemehe poliitilised unenäod“, mis on kuulatav Nõmme Raadio meediapanngas, tõi välja idee kuulutada kapitulatsiooniaaktile allakirjutatud ja sellega seotud inimesed lindpriideks. (Vt ka: Heiki Kortspärn „Eestimaa punased piiripostid“, Kesknädal 12. juuni 2013 – Toim.) On ka teine võimalus: pärast allakirjutamist hävitada kõik Vene poolt solvata võivad Vabadussõja ausambad, selle sõjaga seotud kirjandus, filmid jm säilikud. Ning kindlasti buldooseriaga üle käia Julius Kuperjanovi haud!

On ka kolmas võimalus, mida ma tänasest „Eestist“ küll eriti ei usu: jääda väärikaks.

Margus Lepa

Garfield kui meie väikeste pahede kehastus

Täna 35 aastat tagasi astus esimest korda avalikkuse ette kass Garfield. Koomiksikunstnik Jim Davis andis elu ja kuulsuse ülekaalulisele oranžile kõutsile, kes on parandamatult laisk, armastab meelelt lasanjet ja kõike muud söödavat ning jälestab kogu hingest esmaspäevi ja dieedipidamist.

TAAVI PUKK
Garfieldi fänn

Kui 19. juunil 1978 ilmus Garfieldi koomiksiriba Ameerika Ühendriikide 41 ajalehes, siis vaid mõne aastaga suurenes see arv 850-ni. 2002. aastal sai Garfieldist Guinnessi rekordi omanik – ta seikles 2570 ajalehesenam kui 263 miljoni lugeja rõõmuks.

Toriseva kassi edulugu

Mis on selle pahelise ja tihti toriseva itaalia restorani köögis sündinud kassi eduloo taga? Miks elavad sajad miljonid inimesed – nii noored kui ka vanad – tema seiklustele andunud kaasa? Tõenäoliselt on põhjus Garfieldi muhedas olekus ja tema

hingamine on treeningharjutus. Vaatamata oma künismile on sel kassil pehme ja väga hoolitseva süda, mida talle loomulikult ei meeldi niisama lihtsalt välja näidata.

Inimlik Garfield

Kass Garfieldile on üle kantud need inimlikud jooned, mille pärast inimesed tihti silmad maha löövad ja igal uusaastaõöl end kokku võtta lubavad. Koomiksikass ei pea aga oma maailmas midagi häbenema ning saab elada piire seadmata just sellisena, nagu tema tahab. Kes meist poleks siis kogenud esmaspäeva, kus töölemineku asemel tahaks hoopis teki üle pea tõmmata? Kes siis ei teaks, kuidas tahaks veel ühe koogitüki võtta? Kes pole siis tund-

dega, mis läbi aegade on kaasa haaravas, kuid õpetlikus toonis kirjeldanud nõiduslike olude ja tegudega elusid ja inimsuhteid. Eks Miki-Hiir, Garfield, Shrek, Lotte ja veel paljud teised toovad elu neisse tänapäevastesse ulmelugudesse, mille esmapilgul lihtsas sisus tegelikult peitub mõista-soovijate jaoks sügav mõte. Kui jätta kõrvale see, et Garfield igale küsimusele iroonilise vastuse annab, siis tõenäoliselt tahab ta, et kõik need väikesed inimlikud pahed, mis tal küljes on, ei saaks kellelegi takistuseks oma eesmärkide saavutamisel ja unistuste täideviimisel. Päris kindlasti soovib ta kõigile oma fännidele head tuju ning oskust ka iseenda üle naerda.

Kaubamärk – oranž kõuts

Nüüdseks on tagasihoidlikust ajalehe koomiksiriba kassist saanud üle ilma tuntud kaubamärk – see oranž kõuts toob

INIMENE JA KASS: Oranžil kõutsil Garfieldil on mõndagi, mida oma 35. sünnipäeval inimestele neist endist jutustada. Taavi Pukk näib teda selle eest mõistvat ja tunnustavat. Foto erakogust

inimlikes pahedes, millest igaüks meist tajub aeg-ajalt sarnasust iseendaga. Kass on lisaks oma gurmaanlusele ka pessimistlik, küüniline, sarkastiline ja suisa talumatu. Ta naudib asjade purustamist, postiljoni kiusamist, koera Odie laualt alla lükkamist, teeb pidevalt sapiseid kommentaare oma peremehe Joni kehva edu üle naiste seas.

Kui soovitaksite Garfieldil trenni teha, et kehakaalu vähendada, siis vastaks ta, et ka

nud seda, et mõnikord tahaks ka heale sõbrale ülimalt sarkastilise lause öelda? Kellelegi pole võõras ka soov mõnel hetkel kedagi lihtsalt laualt maha lükata.

Sellised väljamõeldud tegelased on inimestele kogu aeg meeldinud – nii on näiteks sadade jatuhandete aastate tagant meieni jõudnud eeposed ja müüdid, kus seikleavad tihti üleloomulike võimete ga kangelased.

Sama lugu on muinasjuttu-

kaubamärgi omanikele igal aastal sisse umbes miljard dollarit. Garfieldi riided, mänguasjad, arvutimängud, krediitkaardid, filmid, DVD-d ja isegi sellenimelised Kariibi mere kruiisid lähevad kogu maailmas müügiks kui soojad saiad.

Aga kõige tähtsam on see mõnusemotsioon, mida saavad nii suured kui ka väikesed Garfieldi fännid.

Palju õnne, Garfield!

TALLINNA TV 24. – 30. juuni

ESMASPÄEV, 24.06

08:00 Aleksei Turovski lood*
08:30 Linnaosa lood*
09:00 Maailma kiireim Indiaan (Uus-Meremaa, USA, Šveits, Jaapan, 2005)
11:00 Keskonnanaädal*
11:30 Pühapäevatee*
12:30 Vintskapist soklini*
13:00 Luubi all*
13:25 Robert Gordon ja Rock Hotel*
15:25 Tartu linna rahvatantsu galakontsert 1/2*
16:35 Hindamatu (Prantsusmaa, 2006)
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 116/145
19:00 TeTeVeke. Multifilmid
19:15 Draamaseriaal. Armuleek 115/305
20:00 Tartu linna rahvatantsu galakontsert 2/2
21:30 Nõukogude Eesti 1961*
21:45 Ameerika eestlased, vol 2, 2/13*
22:15 Maailma kiireim Indiaan (Uus-Meremaa, USA, Šveits, Jaapan, 2005)*
00:15 Linnaosa lood*
00:45 Vintskapist soklini*
01:15 Draamaseriaal. Armuleek 115/305*
02:00 Keskonnanaädal*
02:30 Luubi all*
02:55 Ameerika eestlased, vol 2, 2/13*
03:25 Info TV

TEISIPÄEV, 25.06

08:00 Loodusring Käsmus*
08:25 TeTeVeke. Multifilmid*
08:40 Põltsamaa lood 2. EPT*
09:10 Draamaseriaal. Armuleek 115/305*
09:55 Nõukogude Eesti 1961*
10:10 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 116/145*
10:55 Tallinna päev 2013*
11:25 Tartu linna rahvatantsu galakontsert 2/2*
12:55 Maatriks*
13:25 Hindamatu (Prantsusmaa, 2006)*
15:05 Info TV
17:30 Gustav Sule mälestusvõistlused kergejõustikus*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 117/145
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Draamaseriaal. Armuleek 116/305
20:00 TÄNA. Lühiauudised
20:05 OTSE: Suvemiks
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Nõukogude Eesti 1961*
21:30 Vaba mõtte klubi
22:30 Tuukrikell ja Liblikas (Prantsusmaa, USA, 2007)
00:25 TÄNA. Uudised*
00:40 Suvemiks*
01:35 Draamaseriaal. Armuleek 116/305*
02:20 TÄNA. Uudised*
02:35 Vaba mõtte klubi*
03:35 Info TV

KOLMAPÄEV, 26.06

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Suvemiks*
09:10 Draamaseriaal. Armuleek 116/305*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:10 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 117/145*
11:00 Vaba mõtte klubi*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents Suvemiks*
12:30 Tuukrikell ja Liblikas*
13:25 Info TV
17:35 LV Pressikonverents*
18:00 TÄNA. Uudised

18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 118/145
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Draamaseriaal. Armuleek 117/305
20:00 TÄNA. Lühiauudised
20:05 OTSE: Suvemiks
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Heeroldi jutud. Raekoda 1/2*
21:45 Golf. Avalöök
22:15 Päästa meid kurjast (USA, 2006)
00:00 Mina, tallinlane*
00:30 TÄNA. Uudised*
00:45 Suvemiks*
01:40 Draamaseriaal. Armuleek 117/305*
02:25 TÄNA. Uudised*
02:40 Heeroldi jutud. Raekoda 1/2*
03:10 Golf. Avalöök*
03:40 Info TV

NELJAPÄEV, 27.06

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Suvemiks*
09:10 Draamaseriaal. Armuleek 117/305*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:10 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 118/145*
10:55 Heeroldi jutud. Raekoda 1/2*
11:25 Suvemiks*
12:20 Golf. Avalöök*
12:50 Päästa meid kurjast*
14:35 Mina, tallinlane*
15:05 Info TV
17:30 Golf. Avalöök*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 119/145
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Draamaseriaal. Armuleek 118/305
20:00 TÄNA. Lühiauudised
20:05 OTSE: Suvemiks
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Nõukogude Eesti 1961*
21:30 Dokumentaalfilm. Verised majad
22:50 Pillimeeste klubi*
23:50 Ühistegevuse pooltund*
00:15 Vaba mõtte klubi*
01:15 TÄNA. Uudised*
01:30 Suvemiks*
02:25 Draamaseriaal. Armuleek 118/305*
03:10 TÄNA. Uudised*
03:25 Info TV

REEDE, 28.06

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Suvemiks*
09:10 Draamaseriaal. Armuleek*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:10 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 119/145*
10:55 Ühistegevuse pooltund*
11:20 Suvemiks*
12:15 Dokumentaalfilm. Verised majad*
13:35 Pillimeeste klubi*
14:35 Vaba mõtte klubi*
15:35 Info TV
17:35 Ühistegevuse pooltund*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 120/145
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Draamaseriaal. Armuleek 119/305
20:00 TÄNA. Lühiauudised
20:05 OTSE: Suvemiks
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Kas tohib?*21:45 Inimese mõõde*
22:15 Vinyan
23:50 Tallinlase tarbeks*

00:15 Valgust!*
00:45 TÄNA. Uudised*
01:00 Suvemiks*
01:55 Draamaseriaal. Armuleek 119/305*
02:40 TÄNA. Uudised*
02:55 Inimese mõõde*
03:25 Tallinlase tarbeks*
03:50 Info TV

LAUPÄEV, 29.06

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Suvemiks*
09:10 Draamaseriaal. Armuleek*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:10 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
10:55 Ameerika eestlased, vol 2*
11:25 Suvemiks*
12:20 Terve tervis*
12:50 Tallinlase tarbeks*
13:15 Linnaosa lood*
13:45 Elu peegli*
14:15 Mina, tallinlane*
14:45 Info TV
16:30 Inimese mõõde*
17:00 Kas tohib?*17:30 Terve tervis*
18:00 Peterburi - Tallinn*
18:30 Aleksei Turovski lood*
19:00 Kümnevõistlus 5/27
19:30 Keskonnanaädal
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Põnevusseriaal. Arne Dahl
"Misterioso" 2/2
21:45 Nõmme Jazz 2012. Jam session
22:45 Maatriks*
23:30 Linnaosa lood*
00:00 TÄNA. Uudised*
00:15 Elu peegli*
00:45 Kas tohib?*01:15 Peterburi - Tallinn*
01:45 Aleksei Turovski lood*
02:15 Keskonnanaädal*
02:45 Nõmme Jazz 2012. Jam session*
03:45 Info TV

PÜHAPÄEV, 30.06

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 TeTeVeke. Multifilmid*
08:30 Aleksei Turovski lood*
09:00 Keskonnanaädal*
09:30 Luubi all*
09:55 Teeme ise*
10:20 Pillimeeste klubi*
11:20 Kas tohib?*11:50 Pühapäevatee*
12:50 Põnevusseriaal. Arne Dahl
"Misterioso" 2/2*
14:20 Maatriks*
15:05 Info TV
16:30 Nõukogude Eesti 1961*
16:45 Loodusetark 10/22
17:30 Valgust!*
18:00 Elu peegli*
18:30 Vintskapist soklini*
19:00 Kümnevõistlus 6/27
19:30 Kultuurimeetri arhiivist. Hipid
20:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte
21:00 Kaks maestrot - sõprade kohtumine
21:25 Raimonds Pauls Sillamäel
22:40 Terve tervis*
23:10 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
00:10 Luubi all*
00:35 Teeme ise*
01:00 Vintskapist soklini*
01:30 Kultuurimeetri arhiivist. Hipid*
02:00 Kaks maestrot - sõprade kohtumine*
02:25 Raimonds Pauls Sillamäel*
03:40 Info TV

Nädala juubilar HELEN HUNT 50

Selles unelmatekarjääri teinud näitlejannas on paljudel raske näha oma ametisse jäätult andunud tööürajat, kes tahaks proovi jätkata ka siis, kui kõik teised on juba väsimusest ümber kukkumas. Neid segab tegelikku tõde nägemast Helen Hunti karjääri pidev ja katkematu areng, mis pealiskaudsel vaatlusel tundub lihtsalt õnnelike juhuste pika reana.

Tütarlaps, kellele pandi nimeks Helen Elizabeth, sündis 15. juunil 1963. aastal Culver Citys, USA California osariigis. Filmi, teatri ja fotokunstiga seotud vanemate tütre oli juba 9-aastaselt oma agent, seljataga mitu rolli teleekraanil. Ta mängis edukalt ka laval, kuid esitsa valis siiski ekraani – nii suure kui ka väikese.

Ta esimene osa telefilmis oli Metsiku Lääne teemalises romantilis-põnevas lavastuses „Uudisasuka naine“, kus väike Helen mängis tollase superstaari, ulmeseriaali *Star Trek* tähe William Shatneri tütart.

Debüüt kinolinal toimus aastal 1975 seiklusfilmis „Robinsonid merehädas“, millest kasvab välja menukas teleseriaal, kus ka Hunt kaasa mängis. Järgnesid aastad tulvil teleseriaale ja vähekiidetud filme.

Kõik muutus aastal 1986, mil esilinastus Francis Ford Coppola „Peggy Sue abiellus“, kus peaosi mängisid Kathleen Turner ja noor Nicolas Cage. Paljude kriitikute arvates oli Helen Hunt oma rollis veenev ning talle ennustati soodsat tulevikku.

Järgmisel aastal esilinastunud filmi „Projekt X“ võtetel algas palju kõneainet pakkunud romanss Heleni ja teise tõusva kinotähe Matthew Brodericki vahel. Abielusadamasse jõudis Hunt siiski mitu aastat hiljem, samuti menuka filminäitleja Hank Azariaga, keda miljonid televaatajad kuulavad meeeldi mitmes rollis legendaarses multiseriaalis „Simpsonid“. Kui nüüd Helen Hunti pereasjad lõpuni rääkida, siis pärast lahutust Hank Azariast sünnitas Helen Hunt tütre filmilavastajale, produtsendile ja kirjanikule Matthew Carnahanile.

Esimesed trofeed Hunti tänaseks pilgeni täis auhinnariiuleile ilmusid 1990-ndate keskel ja esitsa olid need seotud ülimeru teleasarjaga „Hull sinu järele“. Läbilööki oli võimas ja tõi muu hulgas kaasa nii *Emmy* kui ka Kuldgloobuse.

Sellest ajast Hunti jaoks rahaprobleeme enam ole. Iga seriaaliosa ehk mõnekümne-

minutise ekraaniaja ning mõne lehekülje teksti ettekandmise eest maksti talle ning ta ekraanipartner Paul Reiserile juba aastal 1998 miljon dollarit! Seriaal oli väga pikk ja menukas.

Megastaariks tõusis Hunt

põnevikus „Keeristorm“, kus mängis koos Bill Paxtoniga uljaid tornaadotrotsijaid. Juba siis jääd pönevusega ootama, millal Helen Hunt võidab *Oscar*’i.

Ega kaua oodata tulnud. James

L. Brooksi tippfilmis „Enam paremaks minna ei saa“ oli Hunt megastaar Jack Nicholsoni partner ning nad võitsid 1998. aastal mõlemad nii ihaldatud kuldmehekese kui ka Kuldgloobuse.

Kuna Hunti autasustati tol aastal ka *Emmy* preemiaga, kordas ta Liza Minelli 1973. aastal püstitatud loomerekordit ühel aastal võidetud tippuhindade kategoorias. Et triumf oleks ühele naisnäitlejale täiuslik, hääletasid lugejad Helen Hunti ka ajakirja *People Magazine* ankeedi kohaselt planeedi 50 ilusama naise hulka ja mitte just viimasesse kümnesse.

Helen Hunti üks meeldivamaid omadusi on realistlik suhtumine oma töösse ja iseendasse. Ta on korduvalt kinnitanud, et püüab vaatamata oma üsna tavalisele välimusele ja vähele glamuursusele saavutada n-ö tavalise naabrinaise rollides seda, mida esikaunitarid ilma erilise vaevata saavutavad.

Aastal 2000 vallutasid kinokraane kaks tippfilmi, milles Helen Hunt mängis kandvaid rolle. „Kaldale uhtud“ oli ennekõike küll Tom Hanksi triumffilm, kuid Hunt oskas koguni tema kõrval mitte varju jääda. Filmis „Mida naised

tahavad“ oli peastaariks Mel Gibson, kuid Hunti märgati ja tunnustati ka seekord.

Viimase kümnendi filmidest tuleb ennekõike esile tõsta staari esimest kinofilmilavastust „Ta leidis mind“, kus ta ekraanipartnerite hulgas olid ka eksmees Matthew Broderick ning ilmakuulus kirjanik Salman Rushdie.

Pragu käivad ettevalmistused Anton Tšehhovi „Kajaka“ uusversiooni filmimiseks. Selles alati kahtlasevõitu ettevõtmises kaasajastada maailmaklassikat mitte pelgalt sisus, vaid ka vormis mängib koos Helen Huntiga teiste seas kaasa David Duchovny, kellega ta tegi koostööd juba seriaali „Californication“ üht osa lavastades.

Kindlasti räägitakse palju ka Helen Hunti teisest sel aastal valmivast filmist „Naismadu“, mida lavastab tema tütre isa Matthew Carnahan oma samanimelise romaani ainetel.

Helen Hunti karjäär jätkub jõuliselt ning tema oskusi ja läbilõõgivõimet arvestades ootavad meid ees veel kümned uudised sarmika filmitähe töödest ja võitudest.

Enn Eesmaa

Eesti Üürnike Liit tänab!

EÜL tänab kõiki, kes tulid omandireformiseaduse vastuvõtmise 22. aastapäeval 13. juunil filmi „Verised majad“ esilinastusele ja raamatute esitlusele.

Palume vabandust, et üle ootuste suurt huvi ei julenud me ette näha, mistõttu raamatuid „Kaotatud kodud“, „Lõhutud elud“ ja „Kodu ja õiglus“ ei jätkunud kõigile soovijaile. Pakume võimalust huvitatuil neid raamatuid omandada EÜL-i kontorist

Tallinnas, Sakala 23A
igal esmaspäeval, teisipäeval
ja kolmapäeval kell 10–14,
tel 62 72 910.

Teadmiseks!
Sama filmi saab vaadata
* laupäeval, 22. juunil
kell 10.00 Kanal 2-s
* neljapäeval, 27. juunil
kell 21.30 Tallinna TV-s.

Lugupidamisega
Peeter Tedre
EÜL-i tegevdirektor

Keskerakonna Haabersti piirkond ja klubi Keskpäev õnnitlevad klubi juhatuse kauaaegset rõõmsameelset ja teotahelist liiget

Lydia Metsjärve
80. sünnipäeva puhul.

Soovime juubilarile tugevat tervist ja palju õnne!

Õnnitlejatega ühinevad erakonnakaaslased ja ajalehe
Kesknädal toimetus.

Meedia Keskpunkt TTV-s

Hooaja lõpusaade 19. juunil kell 21.15

* Eesti Päevaleht küsib: miks president Ilves kardab patriarh Kirilli ja laskis Eestist jalga Sloveeniasse? Meie küsime: kas sama võib korduda Vene–Eesti sõjalise konfliktiga korral?

* Mida arvata Vilja Savisaar-Toomasti käitumisest, kes aastate jookul juhtis Keskerakonna Riigikogu fraktsiooni ja nüüd astus Reformierakonda, kes vihkab astmelist tulumaksu nagu katku?

* Vaatamata ajakirjanduse pidevale kriitikale Keskerakonna populaarsus kasvab. Tallinnas jäävad teised erakonnad lausa häbi-väärselt kaugemale maha.

* Toomas Lepa tõsielufilm „Verised majad“ omandireformi õudustest peavoolumeedia keskpunkti ei jõudnud.

Studios Urmi Reinde, Mart Ummelas ja Heimar Lenk.

70 aastat Velikije Luki lahingust

Tänavu täitub 70 aastat Teise maailmasõja ühest verisemast ja ohvrirohkest lahingust, kus võitlesid ka 8. Eesti Laskurkorpuse sõjamehed. Seal hukkus üle 5000 eesti sõjamehe, kes on maetud Velikije Luki vennaskalmistutele. Neis heitlustes kaotas Eesti Laskurkorpus langenukena ja raskelt haavatutena üle poole oma isikkoosseisust. Kõik need tuhanded eesti sõjamehed vääriavad meenutamist ja meelepidamist.

Eesti Vabadusvõitluse Muuseum koos reisibürooga Mainedd organiseerib Velikije Lukis võidelnute ja seal hukkunute lähedastele, ajaloo- ja militaarhuvilistele Velikije Luki külastamist

26.–28. juulini ja 23.–25. augustini.

Velikije Lukis käime eesti sõjameeste vennaskalmistutel, memoriaalkompleksis, lahingupaikades ja ajaloomuuseumis. Mälestame Velikije Luki lahingutes langenuid eesti sõjamehi.

Kolmapäevasel reisirik külastame ka Petseri kloostrit, Pihkva kremlit, Ostrovi relvamuuseumit, Puškiniga seotud kohti Mihhailovskojas.

Info reisi kohta tel 55 19 407 või reisibüroos Mainedd:
info@mainedd.ee tel 64 44 744

P.S. Kuna reformierakondlik Eesti valitsus ei soovi eesti sõjameeste mälestust austada, teeme Keskerakonnale ettepaneku saata sellele reisile Keskerakonna esindus!

Johannes Tõrs

Eesti Vabadusvõitluse Muuseumi juhataja

Boris Gorbunov
giid-reisikorraldaja

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee

* tellimine@expresspost.ee